

beykozakademi

DERGİSİ

CİLT 02 - SAYI 02
YIL 2014

ISSN 2147-8082

BEYKOZ LOJİSTİK MESLEK YÜKSEKOKULU YAYINLARI
BEYKOZ AKADEMİ DERGİSİ

Cilt: 2 - Sayı: 2 - Yıl: 2014
ISSN: 2147-8082

- Derginin Sahibi** : Doç. Dr. Baki AKSU
Sorumlu Müdür : M. Murat ŞENTÜRK
Yönetim Yeri : Beykoz Lojistik Meslek Yüksekokulu, Beykoz, İSTANBUL
Yayının Türü : Akademik Hakemli Dergi – Altı ayda bir yayınlanır.
- Yayın Komisyonu** : Prof. Dr. Okan TUNA
Prof. Dr. Nüket GÜZ
Doç. Dr. Baki AKSU
- Editör** : Yrd. Doç. Dr. Nevzat Evrim ÖNAL
- Yayın Hazırlama Kurulu** : Yrd. Doç. Dr. Ezgi UZEL
Yrd. Doç. Dr. Güray TEZER
Yrd. Doç. Dr. Nejla KARABULUT
Yrd. Doç. Dr. Nevzat Evrim ÖNAL
Yrd. Doç. Dr. Özlem SANRI
Yrd. Doç. Dr. Pınar Seden MERAL
Yrd. Doç. Dr. Serkan GÜRİSOY
Yrd. Doç. Dr. Ümmüşen GÜRİSOY
Dr. Burcu GÜVEN
Dr. Nürullah DEMİR
- Dizgi ve Mizanpaj** : Hüseyin ALEMDAROĞLU
Redaksiyon : Deniz ULUSOY
Kapak Tasarım : Hayalgücü Tasarım
- Yazışma Adresi** : Beykoz Lojistik Meslek Yüksekokulu
Vatan Cad. No: 69 Kavacık, Beykoz, İstanbul
- İletişim** : beykozakademi@beykoz.edu.tr
444 25 69
- Basım Yeri** : PATROL Matbaacılık Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.
Ankara Cad. No: 260 Pendik, İstanbul
0216 307 55 00
- Basım Tarihi** : Aralık, 2014

Dergide yayınlanan makalelerin bilim, virgül, içerik ve dil bakımından sorumluluğu yazarlarına aittir. Dergide yayınlanan makaleler kaynak gösterilmeden yayınlanamaz.
© Tüm hakları saklıdır.

içindekiler

01

Düzensiz Hatlarda Hizmet Veren Gemi İşletmelerinin Gemi Seçim Kriterleri

İrşad BAYIRHAN, Selçuk NAS

21

Mekansal Planlar ve Lojistik

Şafak BAŞA

33

Post-Pozitivist Paradigmalar

Ali SOMEL

beykozakademi

47

İstanbul'un Ateşle İmtihanı
Ömer Ersin ERDOĞAN

69

Should Istanbul Be Made a 'Global City'?
Fatma Pınar ARSLAN

MEKÂNSAL PLANLAR YAPIM YÖNETMELİĞİ'NDE LOJİSTİK VE ULAŞIMA YÖNELİK DÜZENLEMELER

ŞAFAK BAŞA⁽¹⁾

ÖZ

Bu yıl yürürlüğe konulan Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği, ülkemizdeki mekânsal ya da imar planlamasına ilişkin çok önemli düzenlemeler getirmesinin yanında, lojistik ve ulaşımaya yönelik de dikkat çekici hükümler içermektedir. Bu yazıda önce, anılan Yönetmelik hakkında genel bir bilgi verilmiş; ardından da Yönetmeliğin lojistik ve ulaşımaya yönelik başlıca düzenlemeleri konusunda açıklamalarda bulunulmuştur. Çalışmada, yeni düzenlemeyle birlikte bundan böyle, her düzey mekânsal planlama yapılırken lojistik olgusunun mutlaka göz önünde bulundurulmak durumunda kalınacağı, bunun da lojistik sektörüne olumlu katkı sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mekânsal planlar, lojistik.

JEL Kodu: L98

ABSTRACT

The Spatial Plans Production Regulation that came into force in this year has brought very important descriptions related with place or land use planning in Turkey. This Regulation also includes remarkable provisions for logistics and transportation. In this paper firstly, an overview will be given about the Regulation. Then, the main provisions of the regulations related with logistics and transportation will be given. At the end of the article, it is understood that Regulation will contribute to the logistic sector.

Keywords: Spatial plans, logistics.

JEL Code: L98

1 Dr., Mülkiye Başmüfettişi, İçişleri Bakanlığı, safak.basa@icisleri.gov.tr

1. Giriş

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği, 14 Haziran 2014 tarih ve 29030 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yeni Yönetmelik, ülkemizdeki mekânsal ya da imar planlamasına ilişkin çok önemli düzenlemeler getirmesinin yanında, lojistik ve ulaşım konusuna yönelik de dikkat çekici hükümler içermektedir. Zira yeni Yönetmelik ilk kez, lojistik bölgesi, lojistik merkezi, lojistik tesis alanı gibi doğrudan lojistiğe yönelik hükümlere yer vermekle birlikte, ulaşım ana planı gibi lojistikle bağlantılı konulara da yer vermesi açısından oldukça önemli görülmektedir. Ülkemizdeki lojistik sektörünün gelişmesine önemli katkılar yapacağı düşünülen bu düzenlemelerden, lojistik alanında eğitim gören öğrencilerin de haberdar olması gerekmektedir. Dolayısıyla bu yazıda önce, uzunca bir hazırlık sürecinden geçerek meydana getirilen Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği hakkında genel bir bilgi verilmiş; ardından da Yönetmeliğin lojistik ve ulaşımaya yönelik başlıca düzenlemeleri ve getirdiği yenilikler konusunda açıklamalarda bulunulmuştur.

2. Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği’nin Tanıtımı

Bu bölümde, Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği’nin genel bir tanıtımı yapılmış; bu bağlamda Yönetmeliğin, (a) hazırlanma süreci ve gerekçeleri; (b) amacı, kapsamı ve bölümleri; (c) getirilen başlıca yenilikler ve son olarak (d) Yönetmeliğe yönelik bazı eleştiriler üzerinde durulmuştur.

a. Yönetmeliğin hazırlanma süreci ve gerekçeleri

Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca, Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği hazırlanırken aşağıdaki süreçler takip edilmiştir: (1) Yürürlükte olan Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelikte yapılacak değişikliklere ilişkin çalışmalar 2012 yılında başlamıştır. Bu kapsamda bakanlıklardan ve büyükşehir belediyelerinden genel görüşler istenmiştir. (2) 2012 yılında gelen görüşler doğrultusunda yapılan çalışmalar sonucunda, Plan Yapım Yönetmeliği taslağı hazırlanarak Başbakanlığa, bakanlıklara, 81 il valiliğine, 16 büyükşehir belediye başkanlığına, mimarlık fakültesi bulunan bütün üniversitelere, TMMOB Şehir Plancıları Odasına, Türkiye Belediyeler Birliğine gönderilmiştir (yaklaşık 150 kurum). Taslak ayrıca herkesin görüşüne sunulmak üzere Bakanlığın web sayfasında yayımlanmıştır. (3) Gelen görüşlerin her biri değerlendirilmek suretiyle Yönetmeliğe son şekli verilmiştir. (4) 2013 yılı Ekim ayında Türkiye Belediyeler Birliğinin (TBB) organizasyonu ile iki gün süreyle Ankara Kızılcahamam’da bir çalıştay düzenlenmiştir. TBB, şehir plancıları odası, bazı bakanlıklar, büyükşehir belediyeleri, büyükşehir ilçe belediyeleri ve diğer belediyelerin temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilen çalıştayda, yönetmelik ve lejantlar tek tek ele alınmış ve değerlendirilmiştir. Bakanlıkça yeni Yönetmeliğin hazırlanma gerekçeleri de şu şekilde ifade edilmektedir: (1) Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmeliğin 1985

yılından beri yenileme görmemesi, (2) Yönetmeliğin sistematik olmayışı, (3) Güncelliğini yitirmesi (644 sayılı KHK, 3194 ve diğer yasalarda yeni değişiklikler), (4) Yönetmeliğin eki standartların uygulanamaması, (5) Planlamada yeni yaklaşımlar, yeni teknolojilerin gelişmesi, (6) 1985 yılından beri değişen ülke koşulları, (7) Plan kademelenmesinin değişmesi ve yeni tanımlara yer verilmemesi, nedenlerinden dolayı Yönetmelik bir bütün olacak şekilde değiştirilmiştir.

b. Yönetmeliğin amacı, kapsamı ve bölümleri

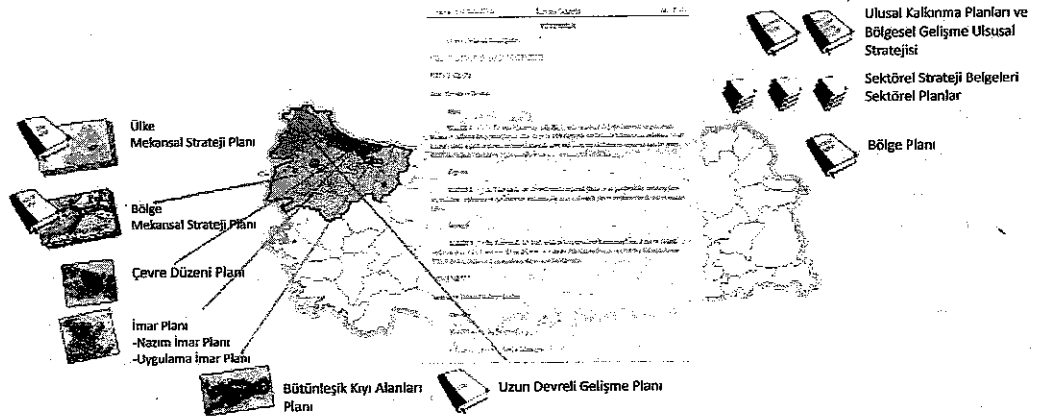
Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinin "Amaç" başlıklı 1. maddesinde, yeni Yönetmeliğin amacı şöyle ortaya konulmaktadır: "Bu Yönetmeliğin amacı; fiziki, doğal, tarihi ve kültürel değerleri korumak ve geliştirmek, koruma ve kullanma dengesini sağlamak, ülke, bölge ve şehir düzeyinde sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek, yaşam kalitesi yüksek, sağlıklı ve güvenli çevreler oluşturmak üzere hazırlanan, arazi kullanım ve yapılaşma kararları getiren mekânsal planların yapımına ve uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemektir." "Kapsam" başlıklı 2. maddesinde ise Yönetmeliğin kapsadığı planlar gösterilmiştir: "Bu Yönetmelik; her tür ve ölçekteki mekânsal planlar ile bu planlara ilişkin revizyon, ilave, değişikliklerin yapılmasına ve incelenmesine, mekânsal planlar ile özel amaçlı plan ve projelere yönelik usul ve esasları kapsar." Buna göre yeni Yönetmelik, sadece mekânsal planları değil, "özel amaçlı plan ve projelere yönelik usul ve esasları" da içermektedir.

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği, toplam 13 bölüm ve 40 maddeden oluşan kapsamlı bir yönetmeliktir. Yönetmeliğin birinci bölümünde "Amaç, Kapsam ve Dayanak", ikinci bölümünde "Tanımlar ve Mekânsal Kullanım Esasları", üçüncü bölümünde "Mekânsal Plan Kademelenmesi ve Genel Esaslar", dördüncü bölümünde "Mekânsal Planların Yapımına Dair Esaslar", beşinci bölümünde "Mekânsal Strateji Planlarına Dair Esaslar", altıncı bölümünde "Çevre Düzeni Planlarına Dair Esaslar", yedinci bölümünde "İmar Planlarına Dair Esaslar", sekizinci bölümünde "Koruma Amaçlı İmar Planlarına Dair Esaslar", dokuzuncu bölümünde "Bütünleşik Kıyı Alanları Planlarına Dair Esaslar", onuncu bölümünde "Kentsel Tasarım Projelerine Dair Esaslar", onbirinci bölümünde "Çevre Düzeni Planı ve İmar Planlarının Onayı, İlanı ve Kesinleşmesi", onikinci bölümünde "Planların Aleniyeti ve Denetimi", onüçüncü bölümünde "Çeşitli ve Son Hükümler" düzenlenmiştir. Yönetmeliğin her bir bölümünde planların yapımında esas alınacak ilkelere, elde edilecek verilere ve araştırma konularına yer verilmiştir.

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği, 3194 sayılı İmar Kanunu ve 644 sayılı KHK uyarınca getirilen "mekânsal strateji planı", "bütünleşik kıyı alanı planı", "kentsel tasarım projesi" kavramlarına açıklık getirmekte ve tanımlamaktadır. "Mekânsal plan", 3194 sayılı İmar Kanunu uyarınca hazırlanan, üst kademeden alt kademeye doğru mekânsal strateji planı, çevre düzeni planı ve imar planı (nazım ve uygulama imar planı) olarak tanımlanmaktadır.

Yönetmelik genelde belediyelerin, il özel idarelerinin, bakanlıkların ve diğer idarelerin plan yaparken uyması gereken usul ve esasları belirlemektedir. Daha farklı bir anlatımla, planlar yapılırken hangi esasların dikkate alınacağını, ne tür araştırma ve analizler yapılacağını, hangi verilerin elde edileceğini hükme bağlamaktadır. Özellikle afet ve diğer kentsel risklerle ilgili araştırma, etüt ve çalışmaların yapılması ve planlarda araştırmalara göre gerekli risk azaltıcı tedbirler alınması gerektiği belirtilmektedir. Yönetmelikte ayrıca planların onaylanmadan önce kamuoyunun bilgisine sunulması, onaylandıktan sonra ilan edilmesi, itirazlar ve kesinleşmesi ile ilgili hükümler yer almaktadır.

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinin 38. maddesiyle, 2 Kasım 1985 tarihli ve 18916 sayılı RG'de (mükerrer) yayımlanan "Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik" ile 11 Kasım 2008 tarihli ve 27051 sayılı RG'de yayımlanan "Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmelik" yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak Yönetmeliğin geçici 1. maddesi gereğince; Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce onay makamına sunulan veya idare meclisinin gündemine alınan plan teklifleri, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önceki mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılacaktır. Yalnız bu planlar için de plan işlem numarası alınması zorunluluğu getirilmiştir. Yeni Yönetmeliğe göre bundan böyle ülkemizde uygulanacak mekânsal planlama kademeleri aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Şekil 1:

Yönetmelikte Öngörülen Mekânsal Planlama Kademeleri

c. Yönetmelikle getirilen başlıca yenilikler⁽²⁾

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğiyle getirilen temel yenilikler şu şekilde sıralanabilir; (1) Mekânsal planlar konusundaki yetkili idarelerin adı ve sayısı değişmiştir. (2) Mekânsal kullanım tanımları ile alan kullanım esasları yenilenmiştir. (3) Planlama kademelerine açıklık getirilmiştir. (4) Genel planlama ilke ve esasları yeniden belirlenmiştir. (5) Mekânsal strateji planlarına açıklık getirilmiştir. (6) Koruma amaçlı imar planlarına dair esaslar yeniden düzenlenmiştir. (7) Mekânsal planların afete duyarlı yapılması ve planlarda risklerin azaltılmasına yönelik kararlar getirilmesi öngörülmüştür. (8) İmar planı değişikliği zorlaştırılmış ve yeni sınırlamalar getirilmiştir. (9) Bütünleşik kıyı alanı planlarına açıklık getirilmiştir. (10) Yaşam kalitesi yüksek alanlar için kentsel tasarım projelerinin geliştirilmesi öngörülmüştür. (11) Uzun devreli gelişme planı, ulaşım ana planı ve eylem planı gibi özel amaçlı planların düzenlenebileceği öngörülmüştür. (12) Uygulama imar planlarının engellilere yönelik erişilebilirlik kararları getirmesi öngörülmüştür. (13) Planlarda şehir merkezlerin yayalaştırılması, yaya bölgeleri oluşturulması ve otopark alanı ayrılması yönünde düzenlemeler getirilmiştir. (14) Planların onaylanması ve yürürlüğe girmesi konusunda yeni hükümler getirilmiştir. (15) Planların ilanı, itirazlar ve kesinleşmesi usulleri yeniden düzenlenmiştir. (16) Planların aleniyeti ve denetimi konusu, yeniden düzenlenmiştir. (17) Mekânsal planlara ilişkin plan raporu hazırlanması öngörülmüştür. (18) Planlara ilişkin gösterim (lejand) teknikleri yenilenmiştir. (19) İmar planlarının yapımı ve değişikliklerine ilişkin bazı asgari standartlar öngörülmüştür. (20) Yürüme mesafeleri kavramı getirilmiştir.

d. Yönetmeliğe yönelik bazı eleştiriler

Yukarıda sıralanan önemli yeniliklere rağmen, yeni Yönetmeliğin mimarlar odası gibi mesleki kuruluşlarca; yönetmelik yapma tekniğine aykırı olduğu; her düzey mekânsal planlamada stratejik planlama yaklaşımının temel alındığı; metropoliten planlamanın göz ardı edildiği; Yönetmeliğin kendinden öncekileri ve yürürlükte olanları yok saydığı; bütün kıyı alanları ve ülke topraklarının tamamını rant süreciyle karşı karşıya bırakacağı; Yönetmelikle planlama süreçlerinin tek elden kontrol edileceği; üst ölçekli planları kimlerin onaylayacağını belli olmadığı; planlama süreçlerinde halk katılımına yeterince yer verilmediği; getirilen bazı hükümlerle toplumsal yaşama müdahale edildiği; Yönetmeliğin yeşile düşman olduğu ve ülkenin enerji çöplüğüne dönüşmesi riski yarattığı; eşik analizi konusunun açıklığa kavuşturulması ve toplum yararına kullanılması gerektiği; bölgesel ölçekli stratejik yatırım alanları ile ülkenin her yerinin rant alanına dönüşebileceği; kısaca Yönetmeliğin toplum yararına uygun düşmediği, yönünde ciddi eleştirilere

² Yönetmeliğin önceki ve yürürlüğe giren şekli karşılaştırılarak, getirilen usul ve esaslar konusunda yapılan bir inceleme ve araştırma için bakınız: (Başa, 2014).

uğradığı görülmüştür (Mimarlar Odası Ankara Şubesi, 2014). Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'ne yönelik bu genel tanıtımdan sonra, Yönetmeliğin lojistik ve ulaşım ile ilgili hükümlerinin incelenmesine geçilebilir.

3. Mekânsal planlar yapım yönetmeliğinde lojistik ve ulaşım

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği hükümleri incelendiğinde, doğrudan ya da dolaylı olarak lojistik kavramına yer veren maddeler olduğu görülmektedir. Aşağıda bu maddeler sıralanmıştır.

(1) Yönetmeliğin "Mekânsal Kullanım Tanımları ve Esasları" başlıklı 5. maddesinin (1-g) bendinde doğrudan "Lojistik Bölge" tanımına yer verilmiştir. Lojistik Bölge: "Kara, demir, deniz ve hava yollarıyla taşımacılık faaliyetlerine yönelik tüm depolama, dağıtım ve destek hizmetlerinin yürütüldüğü alanlardır. Bu alanlarda; konteynır alanları, antrepo ve depo, yükleme ve boşaltma gibi tüm lojistik ve taşımacılık ile ilgili özel ve kamuya ait kuruluşların yönetim birimleri ile konaklamayı da içeren lojistik faaliyetleri destekleyici hizmetler yer alabilir..." Bu tanıma göre lojistik bölge, hangi yolla yapılırsa yapılsın, taşımacılık faaliyetlerine yönelik tüm depolama, dağıtım ve destek hizmetlerinin yürütüldüğü alanlar olarak tanımlanmıştır. Lojistik bölgelerde, lojistik ve taşımacılık ile ilgili kuruluşların idare birimleri ile lojistik faaliyetleri destekleyici hizmetler yer alabilecektir. Destekleyici hizmetler, konaklamayı da içermektedir. 5. maddenin (1-b) bendinde yer alan "Çalışma Alanları" tanımı içinde yine lojistik bölgelere yer verildiği incelenmiştir. Çalışma Alanları: "Planlarda, merkezi iş alanı, ticaret, hizmet, turizm, sanayi, toplu işyerleri, endüstriyel gelişme bölgesi, lojistik bölgeler gibi kullanımlar için belirlenen alanlardır." Buna göre mekânsal planlama çalışma alanları arasına lojistik bölgeler de alınmış olmaktadır.

(2) Yönetmeliğin "Araştırma ve Analiz" başlıklı 8. maddesinin (11) fıkrasında da lojistik bölgelere yer verildiği anlaşılmaktadır. "Planlı ve sağlıklı gelişimin sağlanması için, alışveriş merkezleri, sanayi, depolama, lojistik bölgeler gibi büyük alan kullanımına sahip alanların yer seçiminde, yerleşmelerin gelişme yönü, nüfus ve yapı yoğunlukları, ulaşım sistemi gibi özellikleri dikkate alınarak gerekli analiz çalışmaları yapılır; bu çalışmalar değerlendirilerek planlar hazırlanır." Buna göre lojistik bölgelerin yer seçiminde, yerleşmelerin gelişme yönü, nüfus ve yapı yoğunlukları, ulaşım sistemi gibi özellikleri dikkate alınarak gerekli analiz çalışmaları yapılacak ve bu çalışmalar değerlendirilerek planlar hazırlanacaktır.

(3) Yönetmeliğin "Veri Yapısı ve Analizler" başlıklı 17. maddesinin (1-d) bendinde bu sefer lojistik merkezler kavramına yer verildiği görülmektedir. "(1) Mekânsal strateji planlarının hazırlanması sürecinde, aşağıda genel başlıklar halinde belirtilen konular ile diğer konularda ilgili kurum ve kuruluşlardan veriler elde edilir; bu veriler kapsamında etüt ve analizler yapılır: (...) (d) Temel altyapı ve ulaşım; karayolu, denizyolu, demiryolu

ve havayolu taşımacılığı, limanlar, havaalanları, demiryolları, karayolu ağları, Trans-Avrupa ulaşım sistemi vb. projeler, enerji nakil hatları ve koridorları, enerji altyapıları ve potansiyelleri, boru hatları, lojistik merkezler, kara, deniz ve hava giriş kapıları ve benzer konular.” Buna göre imar hukukuna yeni bir plan türü olarak giren mekânsal strateji planları hazırlanırken, diğer konular yanında “lojistik merkezler” konusunda da ilgili kurum ve kuruluşlardan veriler elde edilecek ve bu veriler kapsamında etüt ve analizler yapılacaktır.

(4) Yönetmeliğin “Nazım İmar Planı” başlıklı 23. maddesinin (6-ö) bendinde lojistik merkez alanlarına yer verilmiştir. “(6) Nazım imar planlarının hazırlanması sürecinde, planlama alanı sınırları kapsamında aşağıda genel başlıklar halinde belirtilen konularda ilgili kurum ve kuruluşlardan veriler elde edilir; bu veriler kapsamında analiz, etüt ve araştırmalar yapılır: (...) ö) Lojistik merkez alanları...” Buna göre nazım imar planlarının hazırlanması sürecinde diğer konular yanında, “lojistik merkez alanları” konusunda da ilgili kurum ve kuruluşlardan veriler elde edilecek ve bu veriler kapsamında analiz, etüt ve araştırmalar yapılacaktır.

(5) Yönetmeliğin “Uygulama İmar Planı” başlıklı 24. maddesinin (10-ü) bendinde lojistik alanlara yer verilmiştir. “(10) Uygulama imar planlarının hazırlanması sürecinde, aşağıda genel başlıklar halinde belirtilen konularda ilgili kurum ve kuruluşlardan veriler elde edilir; bu veriler kapsamında aşağıdaki analiz ve araştırmalar yapılır: (...) ü) Lojistik alanlar.” Buna göre nazım imar planları gibi uygulama imar planları hazırlanırken de, diğer konular yanında “lojistik alanlara” ilişkin olarak ta, ilgili kurum ve kuruluşlardan veriler elde edilecek ve bu veriler kapsamında analiz ve araştırmalar yapılacaktır.

(6) Yönetmelikte doğrudan lojistik kavramına yer vermemekle birlikte, lojistik sektörüyle yakından ilgili bir başka önemli düzenleme ulaşım planlamasına yönelik yapılmıştır. Yönetmeliğin “Tanımlar” başlıklı 5. maddesinin (1-j) bendinde “Ulaşım Ana Planı” tanımına yer verilmiştir. Ulaşım Ana Planı: “Şehrin mekânsal, sosyal ve ekonomik özelliklerine göre ulaşım ihtiyaç ve talepleri ile sürdürülebilir gelişmeyi dikkate alarak; şehir ve yakın çevresinin ulaşım sistemini, ulaşım ağını, standart ve kapasiteleri ile ulaşımın türlere dağılımını, kara, deniz ve hava ulaşımı ve bu ulaşım türlerinin birbirleriyle entegrasyonu, bu türlere ait transfer noktalarını, depolama ve aktarma merkezlerini, ticari yük koridorlarını ve toplu taşıma güzergâhları ile gerektiğinde otopark, bisiklet ve yaya yolları, erişilebilirlik ve trafik konularında gereken ayrıntıları belirleyen, toplu taşımaya ağırlık veren ve öncelikli kılan, kısa ve uzun dönemde ulaşım türlerine ait sorunlara çözüm önerilerini ortaya koyan, gerektiğinde şehrin üst ve alt kademe planları ile eşgüdümlü olarak hazırlanabilen, plan paftası ve raporuyla bir bütün olan planı...” Yönetmeliğin “Mekânsal Planlama Kademeleri ve İlişkileri” başlıklı 6. maddesinin (7) fıkrası uyarınca ulaşım ana planı; mekânsal planlama kademelenmesinde yer almamakla birlikte, ana planlara girdi sağlayan ve imar planı kararlarına veri oluşturan veya gerektiğinde mekânsal planların uygulanmasına yönelik

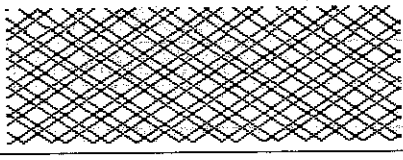

araç ve ayrıntıları da içerebilen, stratejik plan yaklaşımı ile gerektiğinde şematik ve grafik planlama dili kullanılarak yapılan, plan paftası, eylem planı ve planlama raporu ile bütün olan çalışmalar olarak kabul edilmektedir.

(7) Yukarıda özetlenen maddelerde tanımlanan ya da yer verilen, lojistik bölge, lojistik merkezi, lojistik tesis alanı gibi kavramların gösterim şekillerini Yönetmeliğin eklerinde görmek mümkündür. Getirilen düzenlemelerin daha iyi anlaşılabilmesi açısından detay kataloglarla "lejang" ya da diğer bir söyleyişle gösterimlere göz atmak yararlı olacaktır. Yönetmeliğin "Gösterim (Lejang) Teknikleri" başlıklı 10. maddesinde; "(1) Her türlü mekânsal plan, kendi kademesinin ve yapılış amacının gerektirdiği çizim ve gösterim tekniğine göre hazırlanır. (2) Planlar, Bakanlıkça belirlenen ve EK-1 Gösterimler başlığı altında yer alan EK-1a Ortak Gösterimler, EK-1b Mekânsal Strateji Planları Gösterimleri, EK-1c Çevre Düzeni Planı Gösterimleri, EK-1ç Nazım İmar Planı Gösterimleri, EK-1d Uygulama İmar Planı Gösterimleri ve EK-1e Detay Kataloguna uygun olarak hazırlanır...", hükmü yer almaktadır. Maddede belirtilen ve Yönetmelik ekinde yer alan gösterimlerde lojistikle ilgili olanlar aşağıda gösterilmiştir.

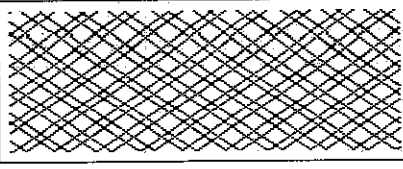

Tablo 1:
Mekânsal Strateji Planı Gösterimler (Yönetmelik Ek-1b)

ANA ULAŞIM SİSTEMİ			
ULUSLARARASI VE ULUSAL ULAŞIM KORİDORLARI			
BÖLGELERARASI ULAŞIM KORİDORLARI			
ULAŞIM ODAĞI	●		
KARAYOLU AĞI	—		
DEMİRYOLU AĞI	—		
LİMANLAR	⚓		
HAVALİMANLARI	✈		
LOJİSTİK MERKEZLER	L		

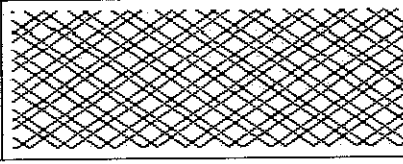
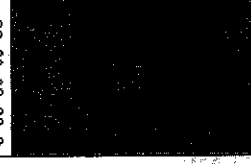
Tablo 2:
Çevre Düzeni Planı Gösterimler (Yönetmelik Ek-1c)
KENTSEL ÇALIŞMA ALANLARI

LOJİSTİK BÖLGE	LB		
----------------	----	---	--

Tablo 3:
Nazım İmar Planı Gösterimler (Yönetmelik Ek-1ç)
KENTSEL ÇALIŞMA ALANLARI

LOJİSTİK TESİS ALANI	LTA		
----------------------	-----	---	--

Tablo 4:
Uygulama İmar Planı Gösterimler (Yönetmelik Ek-1d)
KENTSEL ÇALIŞMA ALANLARI

LOJİSTİK TESİS ALANI	LTA		
----------------------	-----	---	--

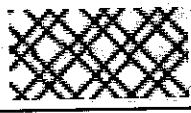
Tablo 5:
Mekânsal Planlar Detay Katalogları (Yönetmelik Ek-1e)
I- MEKÂNSAL STRATEJİ PLANI DETAY KATALOĞU
LOJİSTİK MERKEZLER

DETAY SINIFI				
DETAY ALT SINIFI		ANA ULAŞIM SİSTEMİ		
GÖSTERİM				
NOKTA				SINIR
SEMBOL	TARAMA	RGB	TİPİ	RGB
				
255/0/0				
	GEOMETRİ TİPİ	TARAMA TİPİ AÇIKLAMASI	SINIR TİPİ AÇIKLAMASI	
MSP	NOKTA			

**II-ÇEVRE DÜZENİ PLANI-NAZIM İMAR PLANI-UYGULAMA İMAR PLANI DETAY
KATALOĞU
LOJİSTİK BÖLGESİ**

DETAY SINIFI		ALAN KULLANIMLARI		
DETAY ALT SINIFI		KENTSEL ÇALIŞMA ALANLARI		
GÖSTERİM				
ALAN				SINIR
SEMBOL	TARAMA	RGB	TİPİ	RGB
LB		■		
	GEOMETRİ TİPİ	TARAMA TİPİ AÇIKLAMASI	SINIR TİPİ AÇIKLAMASI	
UİP				
NİP				
ÇDP	ÇOKLU POLİGON	ÇİZGİ KALINLIĞI: 0.2 mm 1 mm tarama çiftleri ile karolaj çiftler arası mesafe 3 mm		

LOJİSTİK TESİS ALANI

DETAY SINIFI		ALAN KULLANIMLARI		
DETAY ALT SINIFI		KENTSEL ÇALIŞMA ALANLARI		
GÖSTERİM				
ALAN				SINIR
SEMBOL	TARAMA	RGB	TİPİ	RGB
LTA		■		
	GEOMETRİ TİPİ	TARAMA TİPİ AÇIKLAMASI	SINIR TİPİ AÇIKLAMASI	
UİP	ÇOKLU POLİGON	ÇİZGİ KALINLIĞI: 0.2 mm 1 mm tarama çiftleri ile 45 derece karelaj çiftler arası mesafe 5 mm		
NİP	ÇOKLU POLİGON	ÇİZGİ KALINLIĞI: 0.2 mm 1 mm tarama çiftleri ile 45 derece karelaj çiftler arası mesafe 3 mm		
ÇDP				

Yapılan bir röportajda Uluslararası Nakliyeciler Derneği Eski Başkanı R. Engin Özmen, şöyle diyordu:

"Bugün baktığımızda, İstanbul gibi büyük bir metropolün değerli arazilerinin üzerinde çeşitli yerlerde onlarca depo, onlarca tır garajı var. Bunların hepsinin bir yerde toplanması lazım. Hem çevre faktörü için hem bu kadar büyük değerli yerlerde bu işin yapılmaması için. Yani şehrin dışında altyapısı bitmiş, otoban, havalimanı, demiryolu ve deniz yolu bağlantıları tamamlanmış büyük alanlara ihtiyaç var. Bunu, Almanlar yaptılar, becerdiler. Almanya'da 30-33 noktada bunu yaparak lojistik kümelenmeyi, lojistik köyleri oluşturdular. İstanbul için de iki yerde bu düşünülüyor. Biri İstanbul'un Anadolu yakasında, diğer Avrupa yakasında ama bugüne kadar böyle bir mesafe kat edildi mi dersiniz böyle bir mesafe kat edilmedi. Çünkü 1/125 binlik büyük metropol planlarında dahi lojistik alan olarak tahsis edilmiş veyahut da lekelenmiş bir alan yok. Bunların yapılması lazım. Bunu yapmak için de devletin buna sahip çıkması lazım, devletin ön ayak olması lazım" (akt. Karabulut, 2013: 272-280).

Özmen'in röportajında belirttiği lojistik sektörde mekânsal planlama eksikliği, yani imar planlamasında lojistik alanlara yer verilmemesi konusu, yukarıda temel hükümleri ve gösterim teknikleri açıklanan Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği ile büyük ölçüde giderilmiş olmaktadır.

3. Sonuç

Hakkında bazı eleştiriler olmasına rağmen Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği, uygulamada oldukça sorun olan planlama kademelerine açıklık getirmesi ve plan değişikliklerini zorlaştıran hükümlere yer vermesi açısından oldukça önemli bir düzenleme olarak görülmektedir. Özellikle son yıllarda usulsüz imar planı değişikliklerine ilişkin inceleme ve soruşturmaların ağırlık kazandığı dikkate alındığında; Yönetmelikle plan değişikliklerinin zorlaştırılması oldukça yararlı bulunmuştur. Bu Yönetmelik, ülkemizdeki mekânsal ya da imar planlamasına ilişkin önemli düzenlemeler getirmesinin yanında, lojistik ve ulaşımaya yönelik de dikkat çekici hükümler içermektedir. Zira anılan Yönetmelikle ilk kez, lojistik bölgesi, lojistik merkezi, lojistik tesis alanı gibi doğrudan lojistiğe yönelik hükümlere yer verilmiş olmaktadır. Dolayısıyla bundan böyle, her düzey mekânsal planlama yapılırken lojistik olgusu mutlaka göz önünde bulundurulmak durumunda kalacaktır. Bu gelişmenin lojistik sektörüne olumlu katkı yapacağı rahatlıkla söylenebilir.

Ancak mevzuatla getirilen düzenlemelerin yaşama geçebilmesi için; öncelikle planlama konusundaki yetkili idarelerin (belediyeler, il özel idareleri vb.) bu konuda üzerine düşen

görevleri yapması, lojistik sektörünün temsilcilerinin de mekânsal planlama çalışmalarını yakından takip etmesi gerekecektir. Bu arada ülkemiz ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak görülen 3194 sayılı İmar Kanunu yenilenmeden, nispeten kapsamlı ve üst mevzuatta dahi tam olarak tanımlanmamış plan düzenlemeleri getiren Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin yürürlüğe konulmasının, mevzuat hazırlama tekniğine fazla uygun olmadığı düşünülmektedir. Zira Yönetmelikte yer verilmesine rağmen, Mekânsal Strateji Planı ve Bütünleşik Kıyı Alanları Planı gibi planların tanımlarına 3194 sayılı Kanun'da yer verilmemiş olması bir eksiklik olarak görülmektedir. Yine İmar Kanunu'nda belirtilen "ilgili idare" tanımının Yönetmelikle genişletilerek, yerel yönetimler dışında "kurum ve kuruluşlarının" da plan yapma, yaptırma ve onaylama konusunda yetkilendirilmiş olması, yerleşme açısından olumsuz bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

3194 sayılı İmar Kanunu (1985) *Resmi Gazete*, 09.05.1985 (18749), <http://goo.gl/g35UxA>, Erişim tarihi: 10 Ekim 2014.

644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2011) *Resmi Gazete*, 04.07.2011 (27984), <http://goo.gl/tZt6yC>, Erişim tarihi: 10 Ekim 2014.

Başa, (2014) *Mülkiye Müfettişliği İnceleme ve Araştırma Raporu* (15.07.2014 tarihli ve 1/1 sayılı), Ankara: İçişleri Bakanlığı (Yayımlanmamış).

Karabulut, Necla (2013) "Türkiye'yi Lojistik Anlamda Kaçırılmaması Gereken Fırsatlar Bekliyor", *Lojistikte Güncel Konular, Kavramlar ve Uygulamalar* içinde (der. Meral, Pınar Seden), s. 272-280, İstanbul: Beykoz Lojistik Meslek Yüksekokulu.

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği (2014) *Resmi Gazete*, 14.06.2014 (29030), <http://goo.gl/KfA1zR>, Erişim tarihi: 10 Ekim 2014.

Mimarlar Odası Ankara Şubesi (2014) "Mekânsal Planlama Yönetmeliği Rantsal Planlama Yönetmeliğidir" (19 Haziran 2014 tarihli Basın Bildirisi), <http://goo.gl/1bH6OU>, Erişim tarihi: 10 Ekim 2014.